

กวก.204.....
วันที่ ๙ ๓๑๖.....
เวลา 15:30.....

สสค.

ส่ง : กวก.

รับที่ : ส10552/67

8 ต.ค. 2567 เวลา 15.15 น.

ที่ สกช. ๐๑๐๑/ ๑๗๓

สภาเกษตรกรแห่งชาติ

๑๒๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ชั้น ๑

ศูนย์ราชการอาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง (ร่าง) ข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. (ร่าง) ข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำ

นอกเขตชลประทาน

จำนวน ๑ ฉบับ

๒. ข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำ

นอกเขตชลประทาน

จำนวน ๑ ฉบับ

๓. พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

จำนวน ๑ ฉบับ

๔. สรุปผลการจัดเวทีข้อเสนอเชิงนโยบายการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บ

น้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน ประจำภาคกลาง (Quick Wins)

จำนวน ๑ ฉบับ

๕. รายงานผลการจัดโครงการเวทีรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอเชิงนโยบาย

ด้านการเกษตรของสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดและสำนักงาน

สภาเกษตรกรแห่งชาติ วันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๗

จำนวน ๑ ฉบับ

๖. สรุปมติที่ประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๗

จำนวน ๑ ฉบับ

๗. รายงานการศึกษากลุ่มการประเมินผลเชิงระบบโครงการก่อสร้าง

แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

จำนวน ๑ ฉบับ

๘. คู่มือโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

๙. สำเนาโครงการการพัฒนาและการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน

ด้วยการเติมน้ำใต้ดิน

จำนวน ๑ ฉบับ

๑๐. พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยสภาเกษตรกรแห่งชาติ ขอเสนอ เรื่อง (ร่าง) ข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยเรื่องนี้เข้าช่วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี มาตรา ๔ (๑)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

/๑.เรื่องเดิม

๑. เรื่องเดิม

ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๑ (๓) กำหนดให้สภาเกษตรกรแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร การพัฒนาเกษตรกรรม รวมทั้งการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๓) โดยสภาเกษตรกรแห่งชาติ ได้รับทราบปัญหาของเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่การเกษตร จากสมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติ จากข้อเสนอเชิงนโยบายที่สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดมีมติร่วมกันและส่งถึงสภาเกษตรกรแห่งชาติ จัดเวทีสะท้อนถึงปัญหาของเกษตรกรจากการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่การเกษตรนอกเขตชลประทาน และบางส่วนในเขตชลประทาน ส่งผลให้ผลผลิตเกิดความเสียหายหรือมีปริมาณที่ลดลงกระทบต่อความเป็นอยู่ของเกษตรกร โดยได้เสนอแนวทางการขอเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน ในการประชุมสภาเกษตรกรแห่งชาติ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๗ วันที่ ๑๑-๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๗ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๖) เพื่อให้ภาครัฐได้ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกร อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและการสร้างความมั่นคงทางอาหารอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำแหล่งน้ำในไร่นาและการทำฝายชะลอน้ำเพื่อกักเก็บน้ำและเพิ่มความชุ่มชื้นกระจายทั่วทุกพื้นที่นอกเขตชลประทาน

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ภาคการเกษตรมีการใช้น้ำมากกว่าร้อยละ ๗๕ ของปริมาณการใช้น้ำทั้งหมด โดยประเทศไทย มีพื้นที่การเกษตร จำนวน ๑๔๙.๒ ล้านไร่ โดยแบ่งเป็นเขตชลประทาน จำนวน ๓๒.๗๕ ล้านไร่ และพื้นที่นอกเขตชลประทาน ๑๑๗ ล้านไร่ หรือกว่าร้อยละ ๗๘ เป็นพื้นที่ปลูกพืชโดยใช้น้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการขาดแคลนน้ำจากความผันแปรของสภาพอากาศ ส่งผลให้แนวโน้มการใช้น้ำบาดาลในภาคการเกษตรมีเพิ่มมากขึ้น และในพื้นที่นอกเขตชลประทานเกษตรกรมักจะทำการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่โดยนิยมปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยและมีกระบวนการที่ไม่มาก เช่น ข้าวนาปี อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง เป็นต้น อย่างไรก็ตามผลผลิตของเกษตรกรอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี เนื่องจากมีน้ำที่ใช้สำหรับกิจกรรมทางการเกษตรไม่เพียงพอ เกษตรกรไม่สามารถวางแผนการผลิตได้อย่างเหมาะสม หากแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำภาคการเกษตรได้ จะทำให้เกษตรกรปลูกพืชได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น สามารถวางแผนการเพาะปลูกได้ นำมาซึ่งปริมาณผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงและยั่งยืนในอาชีพเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทานรวมถึงการทำฝายชะลอน้ำเพื่อกักเก็บน้ำและเพิ่มความชุ่มชื้นกระจายทั่วทุกพื้นที่นอกเขตชลประทาน เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อช่วยบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำสร้างสมดุลการใช้น้ำภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรทั่วประเทศ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๔ และ ๕) จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำ (ร่าง) ข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทานต่อคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

การเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทานเป็นเรื่องสำคัญที่มีความจำเป็นเร่งด่วนด้วยหลายเหตุผล ประกอบด้วย

/๑) การเปลี่ยนแปลง...

๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ : สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำฝนและการระเหยของน้ำ ซึ่งทำให้ต้องมีการบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ และสร้างต้นแบบรูปธรรมที่สามารถขยายผลต่อยอดได้ในพื้นที่ที่มีบริบทที่เหมือนกัน

๒) ความต้องการการใช้น้ำที่เพิ่มมากขึ้น : การเติบโตของประชากรและเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความต้องการใช้น้ำเพิ่มมากขึ้น เพื่อใช้ในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และการใช้น้ำในชีวิตประจำวัน ในขณะที่ทรัพยากรน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัด แหล่งน้ำธรรมชาติมีอยู่อย่างจำกัด การรักษาและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้น้ำจึงจำเป็นอย่างมาก

๓) ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ : แหล่งน้ำที่ไม่มีระบบชลประทานอาจสูญเสียได้ง่าย ดังนั้น การสร้างโครงสร้างเก็บน้ำ เช่น บ่อพักน้ำ หรือการฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ จะช่วยเพิ่มปริมาณน้ำที่มีใช้งาน รวมถึงการอนุรักษ์ระบบนิเวศ การจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพควบรวมกับระบบธนาคารน้ำใต้ดินช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศและคุณภาพน้ำให้ดียิ่งขึ้น

๔) ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับระบบเศรษฐกิจด้านการเกษตร : การเก็บน้ำให้มีประสิทธิภาพสามารถช่วยเพิ่มผลิตภาพทางการเกษตร ส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และภาครัฐจะสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเข้ามาแก้ปัญหาเรื่องน้ำในภาพรวมด้วยการดำเนินการตามข้อเสนอที่มีความเร่งด่วนอย่างยิ่งที่ต้องบรรจุเป็นนโยบายลำดับแรกๆ เนื่องจากมีความจำเป็นต้องบูรณาการร่วมหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีผลเป็นเอกภาพและมีประโยชน์สูงสุด การดำเนินการต้องใช้ระยะเวลา ระยะหนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อผลกระทบของภาคการเกษตรและประชาชนภายในประเทศโดยรวม การดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำจึงเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม และควรได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการและความท้าทายในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

๔. สาระสำคัญและข้อเท็จจริง

เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์ภัยแล้ง ปี ๒๕๖๗ อันเนื่องมาจากฝนทิ้งช่วง ทำให้ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำและอ่างเก็บน้ำยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ และปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เอลนีโญทำให้อากาศแห้งแล้ง ส่งผลให้อุณหภูมิเฉลี่ยปรับตัวสูงขึ้นกว่าค่าปกติ ๐.๕ องศาเซลเซียสขึ้นไป เกิดขึ้นในไทยยาวนาน ทำให้มีฝนตกน้อย และตั้งแต่กลางปี ๒๕๖๗ มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดภาวะลานีญา ทุกฝ่ายยังต้องปรับตัวช่วยกันประหยัดน้ำ และใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตร และรักษาระบบนิเวศเป็นหลัก ซึ่งสถานการณ์การแปรปรวนของสภาพอากาศยังไม่นิ่ง อาจมีความเสี่ยงที่ไทยจะกลับเข้าภาวะเอลนีโญอีกครั้ง จึงต้องเตรียมรับมือให้พร้อมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น

จากรายงานการศึกษากลุ่มการประเมินผลเชิงระบบโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานกรณีศึกษาโครงการในจังหวัดสุรินทร์โดยกลุ่มปฏิบัติการที่ ๓ หลักสูตรนักบริหารระดับสูงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้เสนอสถาบันเกษตรตราธิการสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๗) ได้ทำการศึกษารวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดเป็นกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานโดยการกำหนด กลยุทธ์สำคัญคือการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำนอกเขตชลประทานเพื่อ

/คุณภาพชีวิต...

คุณภาพชีวิตของเกษตรกรและมีข้อเสนอเชิงนโยบาย ให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรสำหรับเกษตรกรสามารถขุดสระน้ำความลึกจากผิวดินเกินกว่า ๓ เมตร ได้และแบบก่อสร้างมีการรับรองจากเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง และปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ปรับปรุงโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้มีความลึก ๕ เมตร (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๘) โดยมีแบบก่อสร้างและมีการรับรองอย่างถูกต้องตามหนังสือที่ กษ. ๐๘๐๔/๕๑๗ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เรื่องข้อหารือแนวทางปฏิบัติโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานและโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ตามพระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ นั้น เป็นการปรับปรุงพัฒนาโครงการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรสามารถขุดสระน้ำความลึกเกินกว่า ๓ เมตร ตามแนวทางกลยุทธ์ที่นำเสนอมาแล้วเป็นอย่างดีแต่ในข้อเท็จจริงโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเริ่มมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบันมีกว่า ๗ แสนสระมีเม็ดเงินลงทุนกว่า ๑๖,๐๐๐ ล้านบาท จึงเป็นสระที่มีความลึกไม่เกิน ๓ เมตร แล้วยังมีประสิทธิภาพการจัดเก็บน้ำเพื่อการเกษตรลดลงส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรลดลงส่งผลต่อการผลิตและการดำรงชีพภาคการเกษตร โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานบางแห่งลดประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำด้วยสาเหตุของการรั่วซึมของแหล่งน้ำจึงควรมีมาตรการเสริมประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร และจากรูปแบบการพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดินตามแนวทางโครงการการพัฒนาและการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืนด้วยการเติมน้ำใต้ดิน (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๙) คือมุ่งเน้นการบริหารจัดการน้ำใต้ดินที่มุ่งหมายเพื่อจะเติมน้ำฝนที่ตกลงมาเก็บไว้ในชั้นน้ำใต้ดินเป็นการป้องกันการเสียสมดุลของน้ำใต้ดินและขาดแคลนน้ำใต้ดินซึ่งควบคุมโดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกควรได้รับการคัดเลือกและออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านธรณีวิทยาโดยเฉพาะ เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ดังนั้นแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานมีลักษณะเป็นสระขนาดเล็กสามารถดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการเก็บน้ำอย่างยั่งยืนด้วยการบูรณาการภารกิจของทั้งสองหน่วยงานเพื่อการบริหารจัดการน้ำที่ยั่งยืนโดยพิจารณาเป็นที่ยอมรับได้จากหลักการและวิธีการโครงการการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดินอ้างอิงหนังสือ ด่วนที่สุดที่ มธ ๐๘๑๐.๖ / ว ๔๕๔๗ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่องการขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเงินอุดหนุนสำหรับสนับสนุนการก่อสร้าง/ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการน้ำระบบธนาคารน้ำใต้ดิน จึงพิจารณาได้ว่าการดำเนินการดังกล่าวอย่างมีแบบแผนแนวทางปฏิบัติและควบคุมความปลอดภัยจะสามารถสร้างความมั่นคงในการบริหารระบบการจัดการน้ำโดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานให้สามารถบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอและเกิดสมดุลและยั่งยืนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรเพิ่มศักยภาพการผลิตอาหารสร้างความมั่นคงทางอาหารเข้าถึงหลักการตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ของสหประชาชาติมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนในมิติทางสังคมได้แก่เป้าหมายที่ ๒ สร้างความมั่นคงทางอาหารและมิติทางสิ่งแวดล้อมเป้าหมายที่ ๖ การสร้างหลักประกันเรื่องน้ำในการจัดการอย่างยั่งยืน

สภาเกษตรกรแห่งชาติ เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติ เพื่อดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อช่วยการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรทั่วประเทศ

/สภาเกษตรกรแห่งชาติ ...

สภาเกษตรกรแห่งชาติ จึงจัดทำข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน ดังนี้

๑) สนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานรวมถึงเสนอให้กรมพัฒนาที่ดินและกรมทรัพยากรน้ำบาดาลบูรณาการความร่วมมือในการเพิ่มประสิทธิภาพน้ำผิวดินด้วยการเติมน้ำในธนาคารน้ำใต้ดินอย่างมีประสิทธิภาพใน ๓ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑.๑) การดำเนินการเสริมประสิทธิภาพการกักเก็บด้วยการปรับปรุงบ่อเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการกิจกรรมทางด้านการเกษตรเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหาร เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ในมิติด้านสังคม (People) เป้าหมายที่ ๒ ความมั่นคงทางอาหารและมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) เป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้วยวิธีการให้จัดสรรงบประมาณให้กับกรมพัฒนาที่ดินสำรวจ และเพิ่มจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ของเกษตรกรเดิมที่เข้าร่วมโครงการและไม่สามารถกักเก็บน้ำได้เนื่องจากระยะเวลาโครงการเกิน ๑๐ ปีสภาพบ่อเปลี่ยนแปลงไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ด้วยการจัดการบ่อด้วยวิธีการบดอัดและเสริมดินเหนียวหรือปูนสดกั้นซึมตามคำแนะนำการประเมินผลเชิงระบบโครงสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เพื่อการต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๒) การเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเดิมของกรมพัฒนาที่ดินที่มีความลึกไม่เกิน ๓ เมตร (ซึ่งปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้มีการออกแบบที่มีความลึก ๕ เมตร สามารถกักเก็บน้ำไว้ได้เพื่อการเกษตรให้เกษตรกรสามารถใช้ในการผลิตทางการเกษตรนอกเขตชลประทานและมีการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติชุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ (สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑๐) โดยให้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติมให้กรมพัฒนาที่ดินเพื่อจัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเดิมด้วยการเพิ่มความลึกจากเดิม ๓ เมตรเป็น ๕ เมตรและดำเนินงานให้เป็นไปตามกฎหมายพระราชบัญญัติชุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยตามกฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้งมิติสังคม (People) เป้าหมาย ที่ ๒ ความมั่นคงทางอาหารและมิติด้านสิ่งแวดล้อม (Planet) เป้าหมายที่ ๖ การสร้างหลักประกันเรื่องการใช้น้ำการจัดการน้ำอย่างยั่งยืน เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๓) การเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งกักเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเพื่อป้องกันและฟื้นฟูอย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจุบันมีการดำเนินการโดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อสร้างความสมดุลปกป้องและฟื้นฟูน้ำบาดาลเพื่อความยั่งยืนด้วยการดำเนินการจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินโดยมี ๔ วิธี หนึ่งในวิธีที่ใช้ในการเติมน้ำใต้ดินที่สามารถนำมาปรับใช้ให้เกิดความยั่งยืนและเหมาะสมกับการดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเดิมของกรมพัฒนาที่ดินให้เกิดความยั่งยืน โดยจัดทำธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด ด้วยการทำสะดือบ่อผ่านชั้นดินเหนียวความลึก ๗ เมตร เพื่อเติมน้ำสะอาดลงสู่ชั้นบาดาลเป็นการสร้างสมดุล ผ่านกระบวนการสำรวจความเหมาะสมโดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล โดยให้จัดสรรงบประมาณและให้กำหนดระเบียบการบูรณาการร่วมของหน่วยงาน จึงทำเป็นโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บแหล่งน้ำใน

/ไร่นานอกเขต...

ไร่นานอกเขตชลประทานเดิมในพื้นที่ที่เหมาะสมด้วยธนากรรมน้ำใต้ดินระบบเปิด เพื่อสร้างความยั่งยืนตามแนวทางกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในมิติทางสังคม (People) เป้าหมายที่ ๒ สร้างความมั่นคงทางอาหารและมิติทางสิ่งแวดล้อม (Planet) เป้าหมายที่ ๖ การสร้างหลักประกันเรื่องน้ำในการจัดการอย่างยั่งยืนและ เป้าหมายที่ ๑๕ เพื่อเสริมแนวทางให้ได้ความสำเร็จร่วมในปี ๒๐๓๐ ของประเทศต่างๆ

๒) **ดำเนินการสนับสนุน ส่งเสริมการทำฝายแหล่งต้นน้ำ** เพื่อเพิ่มการกักเก็บน้ำแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน เพื่อรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศในแหล่งต้นน้ำเพื่อเป็นประโยชน์ต่อภาคเกษตรกรรมและลดการทำลายของดินที่สร้างความเสียหายต่อภัยพิบัติอันกระทบต่อผลผลิตด้านการเกษตรของเกษตรกร และเป็นการเติมน้ำเข้าสู่ระบบธนากรรมน้ำใต้ดิน เพิ่มปริมาณน้ำใต้ดินให้เกิดความสมดุล ตามรายงานการประเมินผลระบบโครงการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน โดยให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยดำเนินการจัดสรรงบประมาณจัดทำฝายชะลอน้ำในพื้นที่ต้นน้ำนอกเขตชลประทาน และให้กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำฝายชะลอน้ำเพิ่มเติมในเขตพื้นที่ป่า พร้อมกันนี้เป็นการดำเนินการให้เกิดความยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ในมิติทางสังคม (People) เป้าหมายที่ ๒ สร้างความมั่นคงทางอาหาร มิติทางสิ่งแวดล้อม (Planet) เป้าหมายที่ ๑๒ สร้างหลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน และเป้าหมายที่ ๑๓ ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

๕. ประโยชน์และผลกระทบ

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๘ - ๒๕๖๖ สามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำจากการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประมาณ ๖๔๓,๑๔๓ ครัวเรือน รวมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๑.๓๘๖๓ ล้านไร่ หรือคิดเป็นปริมาตรการเก็บกักน้ำได้ประมาณ ๘๓๑ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งสามารถเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรที่มีความต้องการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรนอกเขตชลประทาน และช่วยบรรเทาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในช่วงเวลาที่ฝนทิ้งช่วงและลดภัยแล้งได้มากขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๖ กรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการขุดสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร เพิ่มจำนวน ๓๗,๔๐๑ บ่อ ซึ่งเกษตรกรมีส่วนร่วมในการสมทบค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไว้ในพื้นที่เกษตรกรรม แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและความต้องการน้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน หรือพื้นที่ที่ส่งน้ำไปไม่ถึง การเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทานมีประโยชน์ ดังนี้

๑) การเก็บน้ำอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น : เกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทานจะมีแหล่งเก็บน้ำสำรองสำหรับการใช้งานในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการน้ำและลดผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำ ช่วยให้เกษตรกรสามารถใช้ทรัพยากรน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

๒) การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร : เกษตรกรสามารถใช้น้ำจากสระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานและธนากรรมน้ำใต้ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร โดยไม่ต้องพึ่งพาการชลประทาน

/๔. แบบดั้งเดิม...

แบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว ส่งผลต่อการเพิ่มความมั่นคงทางอาหาร : เพิ่มความสามารถในการเพาะปลูกของเกษตรกร โดยเฉพาะในฤดูแล้ง ทำให้สามารถผลิตอาหารได้ต่อเนื่อง ลดความขาดแคลนอาหาร ผลผลิต จากการขาดแคลนน้ำ

๓) สนับสนุนเกษตรกร : การเก็บน้ำเพิ่มขึ้นช่วยลดความเสี่ยงด้านน้ำของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถมีผลผลิตจำหน่าย วางแผนการเพาะปลูกบนความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ และเกษตรกรมีรายได้ที่มั่นคง สนับสนุนภาพลักษณ์ในการเข้าสู่อาชีพเกษตรกรของคนรุ่นใหม่ที่น่าสนใจ

๔) การลดความขัดแย้งในการจัดการน้ำ : การมีแหล่งน้ำต้นทุน แหล่งน้ำสำรองที่เกษตรกรสามารถใช้ร่วมกันจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่าง เกษตรกร ชุมชน และกลุ่มผู้ใช้น้ำในพื้นที่

๕) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ : น้ำที่เพียงพอจะช่วยรักษาคุณภาพน้ำและระบบนิเวศให้สมดุล ลดการเกิดมลพิษ และสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างคุ้มค่า รวมถึงสามารถฟื้นฟูระบบนิเวศ เก็บน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติ ช่วยฟื้นฟูแหล่งน้ำที่เสื่อมโทรม ส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์ในท้องถิ่นการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำไม่เพียงแต่ช่วยบริหารจัดการน้ำได้ดีขึ้น แต่ยังสร้างประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อเกษตรกร ชุมชนและสังคมโดยรวม

ส่วนผลกระทบหากไม่ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน อาจเกิดผลกระทบหลายด้าน ได้แก่

๑) ผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำ : ความสามารถในการเข้าถึงน้ำสำหรับการเกษตร และการอุปโภคบริโภคจะลดลง ส่งผลให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ

๒) ผลกระทบความเสี่ยงด้านการเกษตร : เกษตรกรอาจเผชิญกับความไม่แน่นอนในผลผลิต ทำให้การผลิตอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการ

๓) ผลกระทบความเปราะบางของระบบนิเวศน์ : ระบบนิเวศที่ขึ้นอยู่กับแหล่งน้ำจะไม่สามารถคงอยู่ได้ ส่งผลให้เกิดการสูญพันธุ์ของพืชและสัตว์ในพื้นที่ เกิดปัญหามลพิษน้ำ เมื่อแหล่งน้ำไม่ถูกเก็บรักษา ระบบน้ำอาจเสื่อมสภาพและเกิดมลพิษได้ง่ายขึ้น

๔) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจที่เสี่ยงของเกษตรกร : ภาคการเกษตรซึ่งเป็นแหล่งรายได้หลักของเกษตรกรอาจได้รับผลกระทบ ส่งผลให้เกิดการลดลงของรายได้และการเสียค่าใช้จ่ายในการเข้ามาแก้ปัญหาไม่เพียงพอต่อความต้องการของภาคการเกษตร

๕) ผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ : การบริหารจัดการน้ำที่ไม่ครอบคลุมทั่วถึง อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพภูมิอากาศในระยะยาว การไม่ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของแหล่งน้ำ ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ที่ยากจะแก้ไขในอนาคต

๖. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

ไม่มี

๗. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

/๘. ข้อกฎหมาย...

๘. ข้อกำหนดและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๑) พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ สภาเกษตรกรแห่งชาติ เป็นองค์กรตัวแทนของเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติ สภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และมีสำนักงานสภาเกษตรกรแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของ สภาเกษตรกรแห่งชาติ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานแทนเกษตรกรและกลุ่มองค์กรเกษตรกรในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิต การแปรรูปและการตลาด รวมทั้งเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อกำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งแก่เกษตรกร และองค์กรเกษตรกรในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และการให้ความเห็นต่อนโยบาย กฎหมาย หรือ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อเกษตรกร ตลอดจนอำนาจหน้าที่อื่นๆ ตามพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๑ (๑) และ (๓)

๒) พระราชบัญญัติการขุดดินและถมดิน พ.ศ. ๒๕๕๓

๓) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘

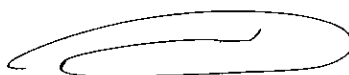
๔) ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๕๘

๙. ข้อเสนอของส่วนราชการ

สภาเกษตรกรแห่งชาติ ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อเห็นชอบ (ร่าง) ข้อเสนอการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำในแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน ทั้งนี้สามารถดาวน์โหลดเอกสารที่ส่งมาด้วย ๑ - ๑๐ ตาม QR Code ที่ปรากฏท้ายหนังสือ และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามแนวทางดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายณัฏฐ์ จำเล)

ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ

ศูนย์ขับเคลื่อนนโยบายและบริหารกิจการพิเศษ

โทรศัพท์/โทรสาร. ๐๒ ๑๔๒ ๓๙๐๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@nfc.mail.go.th

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑ - ๑๐